

УДК 658:65.011.4.

В.І. ДИБЛЕНКО, О.О. ШЕВЧЕНКО, М.А. РИСКУЛОВА

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження сутності понять «підприємство», «підприємництво», ефективність. Обґрунтування напрямів підвищення ефективності діяльності підприємства

Ключові слова: підприємство, підприємництво, ефективність

Постановка завдання

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні проблема економічної ефективності виробничої діяльності і ефективного функціонування підприємств актуальна, а дослідження ефективності виробництва, управлінських рішень, витрат економічних ресурсів, за допомогою яких стає можливою комплексна оцінка роботи суб'єктів господарювання, становлять інтерес як для вчених, так і практиків.

Об'єкти та методи дослідження

На всіх етапах розвитку економіки основною її ланкою є підприємство, де здійснюється виробництво продукції, відбувається безпосередній зв'язок працівника з засобами виробництва.

Згідно Господарського Кодексу України підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.

Суть визначення «суб'єкт господарювання» полягає в тому, що підприємство є товаровиробником, трудовим колективом, який на професійній основі виробляє і реалізує свій товар з метою одержання прибутку. Як господарюючий суб'єкт підприємство здійснює виробничу, науково-дослідну, іншу господарську діяльність. [1]

Підприємства можуть класифікуватися за різними ознаками: мета і характер діяльності; форма власності майна; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна і територіальна цілісність; розмір за чисельністю працівників, тощо.

За даними Державного комітету статистики України станом на 01.01.2012 року в Україні у структурі суб'єктів господарювання найбільшу питому вагу мають товариства з обмеженою відповідальністю (38,3 %), значне місце також займають приватні підприємства (21,4 %). [2]

Підприємництво як самостійна, ініціативна, господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку виступає як особлива форма економічної активності. Основа підприємництва вільний вибір підприємцем видів підприємницької діяльності; самостійне формування програми діяльності, вибір постачальників і споживачів продукції, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів. [1]

Підприємницька діяльність може бути класифікована за різними ознаками: видами діяльності, формами власності, кількістю власників, організаційно-правовими та організаційно-економічними формами, ступенем використання найманої праці тощо.

Тобто, підприємницька діяльність – це праця індивіда, заснована на розвитку особистісних факторів, розширенні знань про свої можливості, спрямована на досягнення найкращого результату у господарській діяльності, на отримання економічної вигоди і, насамперед, привласнення додаткового продукту.

До основних видів підприємницької діяльності можна віднести виробничу, комерційну і фінансову. Всі різноманітні види підприємництва спрямовані на отримання доходу, величина якого залежить від ефективності діяльності підприємства.

Процес виробництва здійснюється через поєднання різних факторів: засобів праці, предметів праці і робочої сили. Істотним чином на виробництво впливає фінансовий стан підприємства, певні організаційні, управлінські, технологічні та інші чинники, а ефективність являє собою відношення корисного ефекту (результату) до витрат на його одержання.

Завдання визначення ефективності виникає в різних ситуаціях і його раціональне вирішення в конкретних умовах передбачає застосування різних підходів і методик. Отже, ефективність діяльності підприємства – це комплексне відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва й робочої сили за певний проміжок часу, тобто його прибутковість.

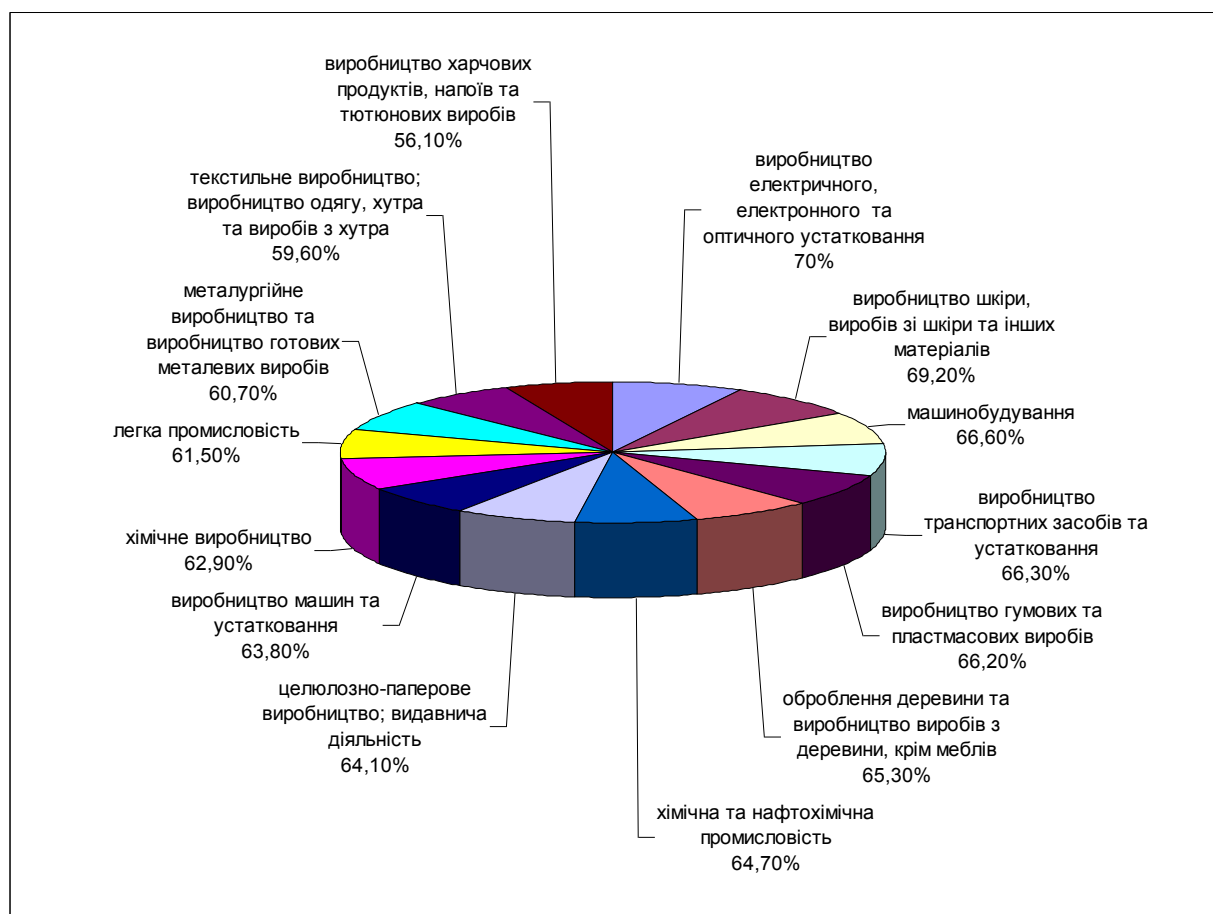
За даними Державного комітету статистики України кількість прибуткових підприємств у 2011 році зросла порівняно з попереднім роком з 59% до 64% від загальної кількості підприємств. Зокрема, найбільше прибуткових підприємств у сфері сільського господарства, мисливства, лісового господарства (85,1%), сфері освіти (72,7%) та фінансової діяльності (67,9%). Найбільша кількість збиткових підприємств спостерігається у таких сферах як операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям, надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту та сфері будівництва. Найбільша кількість прибуткових підприємств у сферах виробництва електричного, електронного та оптичного устаткування (70%), виробництва шкіри, виробів зі шкіри (69,2%). Найменше прибуткових підприємств у таких сферах господарської діяльності як виробництво та розподілення електроенергії, газу та води (40,2%) (рис.) [2].

Таким чином, ефективним слід вважати підприємство, яке за мінімальний проміжок часу досягає максимальних результатів при мінімальному використанні ресурсів, використовує фактори внутрішнього та зовнішнього середовища з урахуванням інноваційного розвитку.

Успіх підприємства залежить від безпосередніх учасників інноваційного процесу, зацікавленості у підвищенні ефективності діяльності персоналу.

Єдність трудового колективу, раціональне делегування відповідальності виконавців забезпечують необхідну спеціалізацію та координацію управлінських дій і як результат ефективність складної виробничо-господарської системи, якою є підприємство.

Одним з інструментів підвищення ефективності діяльності підприємства є формування інноваційної культури, створення корпоративної культури, яка включає культуру засобів праці та трудового процесу, культуру управління, культуру між особистих відносин, культуру умов праці, культуру працівника тощо.

Кількість прибуткових підприємств у % до загальної кількості підприємств

Таким чином, ефективним слід вважати підприємство, яке за мінімальний проміжок часу досягає максимальних результатів при мінімальному використанні ресурсів, використовує фактори внутрішнього та зовнішнього середовища з урахуванням інноваційного розвитку.

Успіх підприємства залежить від безпосередніх учасників інноваційного процесу, зацікавленості у підвищенні ефективності діяльності персоналу.

Єдність трудового колективу, раціональне делегування відповідальності виконавців забезпечують необхідну спеціалізацію та координацію управлінських дій і як результат - ефективність складної виробничо-господарської системи, якою є підприємство.

Одним з інструментів підвищення ефективності діяльності підприємства є формування інноваційної культури, створення корпоративної культури, яка включає культуру засобів праці та трудового процесу, культуру управління, культуру міжособистих відносин, культуру умов праці, культуру працівника тощо.

Устаткуванню належить провідне місце в підвищенні ефективності діяльності суб'єктів господарювання, особливо виробничої. Продуктивність устаткування залежить від його технічного рівня, змінності роботи, завантаження в часі, належної організації ремонтно-технічного обслуговування, оптимальних термінів експлуатації тощо.

Суттєвий вплив на рівень і динаміку ефективності виробництва здійснюють технологічні нововведення, особливо сучасні форми автоматизації та інформаційні технології, які вносять значні (нерідко докорінні) зміни в технічний рівень виробництва, підвищують продуктивність технологічного

устаткування, сприяють удосконаленню методів і форм організації трудових процесів, підготовки та кваліфікації кадрів.

Матеріали та енергія позитивно впливають на рівень ефективності діяльності підприємства де вирішуються проблеми ресурсозбереження, зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції (послуг). Рациональне використання ресурсів забезпечує зниження матеріаломісткості, собівартості продукції, цим самим підвищує ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність. Продукти праці, якість і зовнішній вигляд (дизайн) також є важливими чинниками ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Висновки

У даному дослідженні розглянуто основи ефективності, виділено основні сучасні напрями підвищення ефективності діяльності підприємства та її оцінки.

Список використаної літератури:

1. Господарський кодекс України: Ухвалений Верховною Радою України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами і доповненнями від 22.12.2011) [Електронний ресурс]. – <http://rada.gov.ua>
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Гречан А.П., Радіонова Н.Й. Діагностика ефективності діяльності підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2011. – №10[164] – с.56–61
4. Давидюк Ю. В., Самойленко Н. Ю. Напрями підвищення економічної ефективності підприємств хлібопекарської галузі. - Вісник Хмельницького національного університету 2011, № 2, Т. 3
5. Пушкарёва Е.В., Тарасюк В.Д. «Корпоративная культура как инструмент повышения эффективности деятельности организации».- Учёные записки Таврического национального университета им. В.И.Вернадского. Серия «Экономика».Том 20, 2007 г., с.182–189

Стаття надійшла до редакції 02.07.2012

Основы эффективной деятельности предприятия

Дыбленко В.И., Шевченко Е.А., Рискулова М.А.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Исследование сущности понятий «предприятие», «предпринимательство», эффективность. Обоснование направлений повышения эффективности деятельности предприятия.

Ключевые слова: предприятие, предпринимательство, эффективность.

Bases of effective activity of the enterprise

Dyblenko V.I., Schevchenko O.O., Riskulova M.A.

Kyiv national university of technologies and design

Research of essence of concepts «enterprise», «business», efficiency. Justification of the directions of increase of efficiency of activity of the enterprise.

Keywords: enterprise, business, efficiency.